

Εξώφυλλο

ISSN: 2944-9391

Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ▪ ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2023 ▪ ΤΕΥΧΟΣ #272

1940-45:

**ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ ΠΡΙΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ**

Η ΒΔΟΜΑΔΑ ΓΟΥ ΠΕΡΑΣΕ, ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Οι πιο διαβασμένες ειδήσεις στον Τύπο Ιωαννίνων,
τη βδομάδα που πέρασε

1 ΕΛ05APSF009: Ο «δυνητικός κίνδυνος» πλημμύρας στα Γιάννενα

ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΕΣ πλημμύρες επανήλθαν στην επικαιρότητα πολύ σύντομα φέτος στη Θεσσαλία, συμπληρώνοντας μια διαδοχή γεγονότων, των οποίων η συχνότητα είναι πλέον πολύ ανησυχητική.
<https://typos-i.gr/article/el05apsfr009-o-dynhtikos-kindynos-plhmyras-sta-giannena>

2 Γιορτή του σινεμά: Με 2 ευρώ στο Odeon Paralimnio

Η 26Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ είναι η «Γιορτή του Σινεμά», που διοργανώνει η Εταιρεία Διανομένων Κινηματογραφικών Ταινιών Ελλάδος (ΕΔΙΚΤΕ).
<https://typos-i.gr/article/giorth-toy-sinema-me-2-eyrw-sto-odeon-paralimnio>

3 Οικία Φρόντζου: Ανα- καινισμένη και έτοιμη να ανοίξει για το κοινό

ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ της ανακαίνισης της οικίας Κων. Φρόντζου, στην ομώνυμη οδό στο κέντρο της πόλης των Ιωαννίνων, ανακοινώνει το Ίδρυμα Ιονίου και Αδριατικού Χώρου (ΙΜΙΑΧ).
<https://typos-i.gr/article/oikia-frontzoy-anakainismenh-kai-etoimh-na-anoi3ei-gia-koino>

4 Από τα Γιάννενα στην οδό Αχαρνών, με ένα «Πικάπ»

<https://typos-i.gr/article/apo-ta-giannena-sthn-odo-axarnwn-me-ena-pikap>

Αν σας **αρέσει** ο Τύπος Ιωαννίνων, μπορείτε να τον **στηρίξετε**

Ο Τύπος Ιωαννίνων typos-i.gr μπαίνει στα 7 χρόνια ζωής. Το καλοκαίρι του 2023 θα τα κλείσουμε.

Μέχρι σήμερα, οι εργαζόμενοι-ες του Τύπου έχουμε καταφέρει πράγματα που συνήθως χρειάζονται πολύ περισσότερο χρόνο για να γίνουν:

Εδώ μπορείτε να διαβάσετε τις ειδήσεις, γνωρίζοντας ότι θα βρείτε αναλυτικά, έγκυρα στοιχεία, χωρίς «φτηνά κόλπα», με σεβασμό στο αναγνωστικό κοινό, αλλά και σε όσους-ες είναι αποδέκτες της κριτικής.

Οι καιροί είναι δύσκολοι για όλους και όλες. Είναι και για εμάς.

Οι καιροί δεν είναι εύκολοι για ένα ανεξάρτητο μέσο ενημέρωσης, αυτοδιαχειριζόμενο, με κανονικές θέσεις εργασίας, από το οποίο ζούνε -ως μοναδική δουλειά- οι εργαζόμενοι-ες του.

Τι σας αφορούν αυτά; Μπορεί και τίποτα.

Αν όμως νιώθετε ότι σας αφορούν, υπάρχει η δυνατότητα να στηρίξετε τον Τύπο Ιωαννίνων.

Μπορείτε να διαλέξετε κάποια από τις συνδρομές που παρέχονται μέσω της πλατφόρμας Patreon.

Οι συνδρομητές-τριες, μέσω της πλατφόρμας, **έχουν**

πρόσβαση σε υλικό που δεν κυκλοφορεί στο site ή μπορούν να διαβάσουν πρώτα, πχ το Εξώφυλλο, εκεί, πριν αυτό κυκλοφορήσει.

Επίσης, **συμμετέχουν αυτόματα σε κληρώσεις για εισιτήρια θεαμάτων** στην πόλη των Ιωαννίνων.

Κάθε **καινούργια συνδρομή, συνοδεύεται από ένα αντίτυπο του βιβλίου «Οι αποστάτες, τα ρέντζελα και οι δήμαρχοι».**

Αν το αποφασίσετε, η διαδικασία είναι απλή: Ακολουθείτε τον σύνδεσμο: https://www.patreon.com/TyposI?fan_landing=true

- Φτιάχνετε έναν λογαριασμό (με τον κλασικό τρόπο, mail-κωδικός)
- Διαλέγετε τη συνδρομή
- Πληρώνετε με κάρτα ή paypal

Κατόπιν, μπορείτε να παρακολουθείτε τη συνδρομή σας (και το αποκλειστικό υλικό, τις προσφορές κ.λπ.), είτε από το λογαριασμό σας στο patreon, είτε από την εφαρμογή του patreon, για κινητά.

Εκτός του patreon, ένας ακόμα τρόπος ενίσχυσης είναι το paypal

Εδώ, μπορείτε να καταθέσετε κάποιο ποσό: [paypal.me/sxhma](https://www.paypal.com/xxh/ua/webpage/benefactor)

Ακόμα όμως και δεν κάνετε τίποτα από όλα αυτά, και πάλι ευχαριστούμε για όλα.

Τι ζητούσαν Δήμος Ιωαννιτών και σωματεία το 1945

[ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ]

Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος το 1940 βρήκε τα Γιάννενα σε μια φάση καμπίς. Δεν είχαν συμπληρώσει ούτε 30 χρόνια ένταξης στον «εθνικό κορμό» και είχαν ήδη συμμετάσχει σε μια ανακατανομή πληθυσμών που, για τα δεδομένα της περιοχής, δεν ήταν ξένη από πλευράς πολυπολιτισμικότητας.

Στις πρώτες μέρες του πολέμου, και ενώ το δημοτικό συμβούλιο ασχολούνταν με καθημερινά ζητήματα (και αρκετά παρόμοια με τα σημερινά, όπως ενοικιάσεις χώρων κ.λπ.), η πόλη βρισκόταν σε καλό επίπεδο κοινωνικής πρόνοιας, πρόληψης και περίθαλψης. Είχε ένα ισχυρό ιατρικό δυναμικό και στην έκτασή της λειτουργούσαν νοσοκομειακές δομές με πλείστες όσες ειδικότητες και κλινικές (Παππά, 2023), καθώς και ιδιωτικές κλινικές και ιατρεία.

Τα μπρώα του Ιατρικού και Οδοντιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων περιλαμβάνουν, την περίοδο πριν τον πόλεμο, 280 ονόματα. Ανάμεσά τους αρκετοί γνωστοί, οι οποίοι θα παίξουν ή παίζουν ήδη τότε ευρύτερο κοινωνικό ρόλο: Βαδαλούκας, Βλαχλείδης, Δάνος, Σκοπούλης, Χρηστίδης κ.α.

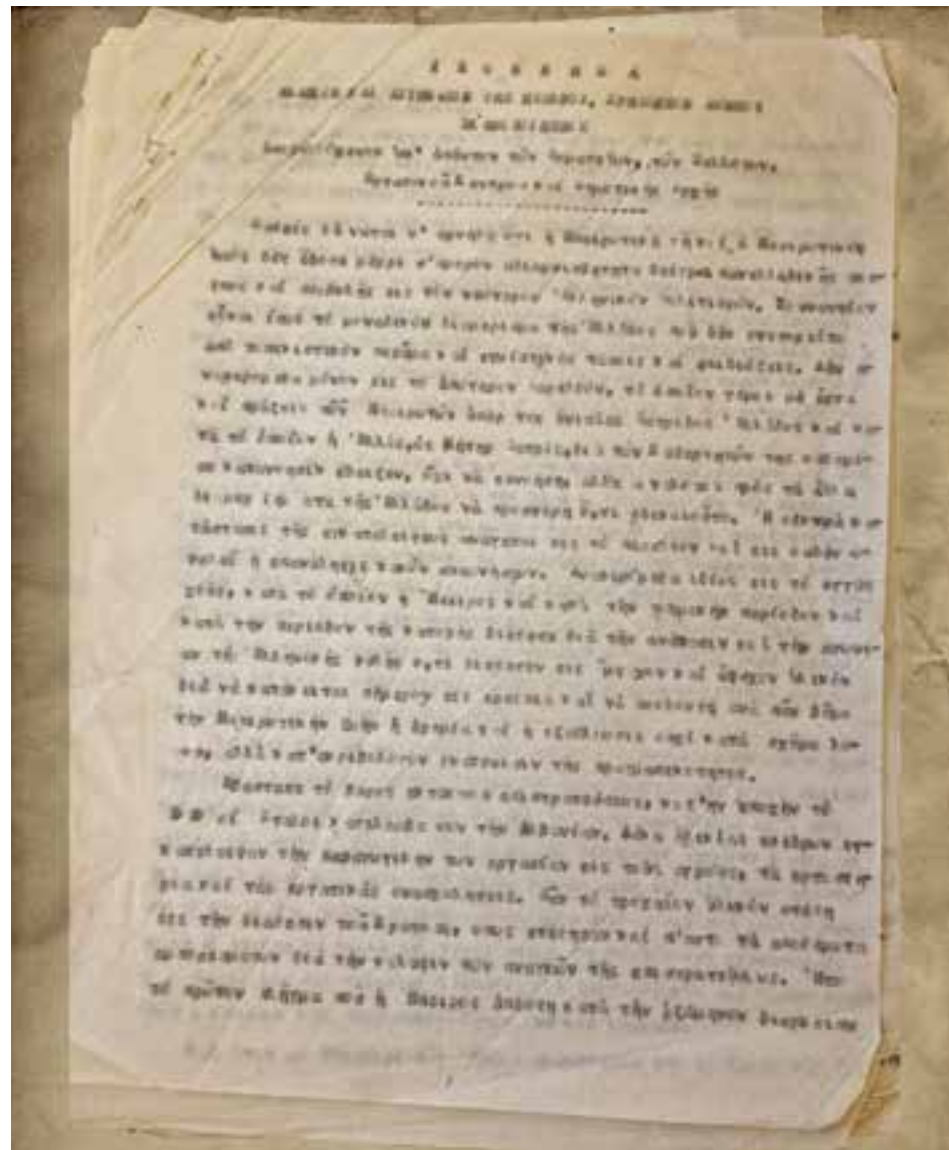
Το 1939 μπαίνει σε λειτουργία και μια κορυφαία, και για τη δημόσια υγεία, υποδομή, η υδροδότηση της πόλης, που θα περιορίσει σημαντικά την εμφάνιση επιδημιών που δεν ήταν και λίγες, τα προηγούμενα χρόνια.

Αυτά, μέχρι τον πόλεμο.

Πέντε χρόνια αργότερα, στις 3 Σεπτεμβρίου 1945, ο δήμαρχος και οι πρόεδροι των Συλλόγων και Σωματείων, συνυπογράφουν ένα κείμενο που προσπαθεί να αποτιμήσει την κατάσταση στην πόλη.

Ενδεικτικά, τελειώνει με την εξής πρόταση: «Είναι ανάγκη να ληφθή μέριμνα αποστολής ικανών υπαλλήλων δια να αισθανθώμεν την ύπαρξιν όχι Κράτους Γραφειοκρατίας και προπολεμικής νωχελείας, ήτις υφίσταται ακόμη».

Δήμαρχος εκείνη την περίοδο είναι ο Δημήτρης Βλαχλείδης, ο οποίος έχει επιστρέψει στη θέση, μετά τη σύντομη θητεία του Πέτρου Αποστολίδη. Αμφότεροι ήταν γιατροί, ιδιαίτερα αγαπητοί και με

διαφορετική πολιτική αναφορά.

Στο κείμενο 13 σελίδων λοιπόν, περιγράφονται τα «πριν» και τα «μετά» του πολέμου. Ξεκινάει από την «ολική διάθεση του Κράτους» και τα «αποθέματα εμπορευμάτων» της πόλης, στις πολεμικές επιχειρήσεις, με το ξέσπασμα του πολέμου. Αναφέρονται μαζικές περιπτώσεις πολιτών που δεν αποζημιώθηκαν για διάθεση ζωικού κεφαλαίου ή άλλων ειδών και υπηρεσιών καθώς και η «άνευ εκφράσεως» κατάσταση που επέφερε η γερμανική και ιταλική κατοχή και η εμφύλια σύγκρουση, στα πρώτα της χρόνια. «Κατά το παρελθόν προσέφερε δια την Ελλάδα και προσέφερε πολλά η Ήπειρος, αλλά δεν είχε καταστραφή, τουναντίον

μάλιστα ήνθει, τώρα όμως κατεστράφη ολοκληρωτικώς, διότι ολοκληρωτική ήτο η προσφορά της» αναφέρει το κείμενο.

Τα αιτήματα της πόλης αφορούν διάφορους τομείς. Πρώτος, είναι η υγεία. Ο πληθυσμός πλήττεται από υποσιτισμό και έλλειψη φαρμάκων. Οι αρχές προειδοποιούν ότι η φυματίωση «θερίζει» και ζητάνε χρήματα για την «ανάπτυξη και βελτίωση» των νοσοκομείων, αναρρωτηρίων, έργων αντιμετώπισης της ελονοσίας και «άμεσον και ταχυτάτην επισκευήν του ημιτελούς φθισιατρείου», του μετέπειτα νοσοκομείου «Χατζηκώστα».

Ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο είναι η διαμαρτυρία για τον τρόπο διανομής της βοήθειας της UNRA. Περιγράφεται «σύγ-

χυση αρμοδιοτήτων και εξουσιών» και αναφέρεται ότι η διανομή στην ύπαιθρο της Ηπείρου «απέτυχε οικτρώς».

Στον τομέα της στέγασης, το κείμενο είναι ακόμα πιο γλαφυρό: «Η αρξάμενη εργασία στεγάσεως αποτελεί κωμωδίαν και διασπάθισιν χρημάτων» αναφέρει και προσθέτει ότι τα μισά σχολεία της περιοχής, είναι κατεστραμμένα και τα άλλα μισά, δεν έχουν τζάμια. Οι αρχές προειδοποιούν ότι αν δεν υπάρξει άμεση μέριμνα, τα σχολεία δεν θα λειτουργήσουν τη σχολική χρονιά 1945-46.

Η επιστολή συμπεριλαμβάνει και άλλα θέματα: εργατικό δυναμικό, όμηροι, συγκοινωνίες...

«Η Ήπειρος είναι εγκαταλελειμμένη όσον ουδέν διαμέρισμα της Ελλάδος, την οποίαν διήλθον ολόκληρον. Η δυστυχία και η αθλιότης της υπαίθρου είναι αφάνταστος»: Πρόκειται για λόγια του Επιθεωρητή Κινητών Συνεργείων του ΔΕΣ, Θεμ. Μεταξά που συμπεριλαμβάνονται στην επιστολή.

Ένα χρόνο αργότερα, ο Κωνσταντίνος Δοξιάδης επιμελείται την εντυπωσιακή (και τετράγλωσση σε Ελληνικά-Αγγλικά-Γαλλικά και Ρωσικά) έκθεση «Αι θυσίαι της Ελλάδος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο». Μεταξύ άλλων, εκεί απεικονίζεται το μέγεθος της καταστροφής από τους βομβαρδισμούς στην πόλη, στα δίκτυα, αλλά και η επίπτωση στον πληθυσμό της Ηπείρου.

Ενδεικτικά, απεικονίζονται τα σημεία ολικής καταστροφής μέσα στον αστικό ιστό, από τους βομβαρδισμούς, αλλά και η καθολική καταστροφή των τηλεφωνικών δικτύων, καθώς και μια σύγκριση με παραστατικούς χάρτες, της οικονομικής δραστηριότητας πριν και μετά τον πόλεμο.

ΠΗΓΕΣ

■ Αγγέλη Β., Τσαντίκος Γ. «Οι 'αποστάτες', τα ρέντζελα και οι δήμαρχοι/Οι δημοτικές εκλογές στα Γιάννενα, 1925-2014». 2019

■ Παππά Μ. «Ασθένεια και θάνατος στην περιοχή των Ιωαννίνων 1913-1940». Διδ. Διατριβή. Φιλοσοφική Ιωαννίνων. 2023

■ «Αι θυσίαι της Ελλάδος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο». Υφυπουργείο Ανοικοδομήσεως. 1946

■ Ιστορικό Αρχείο Δήμου Ιωαννιτών

Ο Κωνσταντίνος Δοξιάδης επιμελείται την εντυπωσιακή έκθεση «Αι θυσίαι της Ελλάδος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο», όπου μεταξύ άλλων, απεικονίζονται τα σημεία ολικής καταστροφής μέσα στον αστικό ιστό, από τους βομβαρδισμούς, αλλά και η καθολική καταστροφή των τηλεφωνικών δικτύων, καθώς και μια σύγκριση με παραστατικούς χάρτες, της οικονομικής δραστηριότητας πριν και μετά τον πόλεμο.

Το Καλπάκι που «δεν υπήρχε» μέχρι το 1961

[ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ]

Το Καλπάκι, έδρα του Δήμου Πωγωνίου σήμερα, έχει μια από τις πιο ιδιαίτερες ιστορίες των οικισμών στα Γιάννενα.

Καταρχάς, είναι και... δεν είναι παλιό. Ως συγκροτημένος οικισμός δεν έχει συμπληρώσει καλά καλά έναν αιώνα ύπαρξης.

Δεύτερον, το όνομά του ως οικισμός, αργεί πολύ να εμφανιστεί στις απογραφές πληθυσμού. Ακόμα και το 1940, στους στρατιωτικούς χάρτες αναφέρεται ως «Ελαία» και σε παρένθεση «Καλπάκι».

Σήμερα, είναι το μόνο υπαρκτό Καλπάκι στην Ελλάδα. Μέχρι το 1928, την ίδια ονομασία έφερε η Ελαία στη Θεσπρωτία, καθώς και ο Ορχομενός στην Αρκαδία, που άλλαξε όνομα το 1963.

Τρίτον, κατά τον Μεσοπόλεμο, το Καλπάκι ήταν βασικά ένα ύψωμα της περιοχής, το «καπέλο» όπως είναι και η τούρκικη προέλευση της λέξης.

Η ονομασία πρωτοσυναντάται στην ελληνική επικαιρότητα λόγω του πειθαρχικού ουλαμού Καλπακίου. «Η χειμερινή διαμονή (Δεκέμβρης-Απρίλης) είναι το Καλπάκι, τοποθεσία στο βορειοανατολικό βάθος πεδινής έκτασης», όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο Ριζοσπάστης της εποχής. Τότε περίπου δημιουργήθηκαν και κάποια καφενεία για τους

εξοδούχους στρατιώτες (όχι βέβαια για τους «υπό σωφρονισμό» κομμουνιστές...).

Η περιοχή που σήμερα καταλαμβάνει το Καλπάκι, είναι η περιοχή της Ελαίας μαζί με την περιοχή του Καλπακίου.

Το 1940 αυτή η περιοχή έμελλε να καθοριστεί οριστικά ως ιστορικό τοπίο και συνώνυμο της επιτυχημένης άμυνας του ελληνικού στρατού.

Ο υποστράτηγος Κατσιμήτρος επέλεξε να παρακούσει το σχέδιο του γενικού αρχηγείου για σύμπτυξη της άμυνας, να αφήσει δηλαδή τα Γιάννενα και να παραταχθεί στον κάτω ρου του Αράχθου.

Είχε ήδη ανασυντάξει την αμυντική γραμμή, στα 2 χρόνια που ήταν διοικητής της VIII Μεραρχίας και περίμενε τους Ιταλούς κυρίως στη γραμμή που όριζαν τα φυσικά εμπόδια του Κόζιακα από τη Γκραμπάλα, μέχρι τα αποσπάσματα που βρίσκονταν στη Θεσπρωτία, στη Σαγιάδα.

Το Καλπάκι αναγράφεται ως «Ελαία», στο σχεδιάγραμμα της μάχης του ΓΕΣ (1960) και γενικώς, όλη η περιγραφή αναφέρει τη «Μάχη Ελαίας, 2-8 Νοεμβρίου 1940».

Στην περιοχή είχαν καλλιεργήσιμες εκτάσεις οι κάτοικοι του Ελαφότοπου και των Κάτω Πεδινών, αλλά δεν έμεναν εκεί. Ο οικισμός αρχίζει σταδιακά να δημιουργείται κυρίως μετά την εγκατάσταση της Χωροφυλακής στο πέρασμα, το 1948 και υπάγεται στην κοινότητα Κάτω Πεδινών, μαζί με το χωριό του Ζαγορίου και τη Λιούμπα.

Στην απογραφή του 1961 απογράφονται 225 κάτοικοι στο Καλπάκι, 188 στα Κάτω Πεδινά και 506 στη Λιούμπα που σήμερα είναι ακατοίκητη.

Ως συγκροτημένος οικισμός, το Καλπάκι αυτονομείται το 1972. Στην απογραφή του 1981 κάνει την παρθενική του εμφάνιση ως ανεξάρτητη κοινότητα που υπάγεται στην επαρχία Δωδώνης και όχι του Πωγωνίου. Συνολικά, έχει 586 κατοίκους-493 το Καλπάκι και 93 η Λιούμπα.

Το 1999 συστήνεται ο Δήμος Καλπακίου. Το δημοτικό διαμέρισμα όπου και η έδρα του Δήμου, ήταν το Καλπάκι, που αποτελούσαν διοικητικά οι οικισμοί Καλπακίου και Λιούμπα.

Το 2011 με τη συνένωση των Δήμων Καλπακίου, Άνω Καλαμά, Άνω Πωγωνίου, και Δελβινάκιου, καθώς και των κοινοτήτων Πωγωνιανής και Λάβδανης, δημιουργήθηκε ο σημερινός Δήμος Πωγωνίου με έδρα το χωριό που βρίσκεται πάνω στο πέρασμα του δρόμου, σε ένα από τα ιστορικότερα σημεία της χώρας...

ΠΗΓΕΣ

■ Απογραφές Ελληνικού Κράτους 1951, 1961, 1971, 1981

■ ΓΕΣ/ΔΙΣ. Ο Ελληνικός Στρατός κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος 1940-1941. Αθήνα. 1960.

Κατά τον Μεσοπόλεμο, το Καλπάκι ήταν βασικά ένα ύψωμα της περιοχής, το «καπέλο» όπως είναι και η τούρκικη προέλευση της λέξης. Η ονομασία πρωτοσυναντάται στην ελληνική επικαιρότητα λόγω του πειθαρχικού ουλαμού Καλπακίου

ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΤΑΞΙΔΙΑ

Το Ολντ Φερμ διχάζει αλλά και συναρπάζει τη Γλασκώβη

Ένα ταξίδι δεν είναι απλώς μια μετάβαση. Είναι γνωριμία με τόπους και ανθρώπους, είναι ιδέες, είναι εμπειρίες, είναι εικόνες και εντυπώσεις, είναι έμπνευση. Κάθε ταξίδι συνδέεται με μια πλούσια θεματολογία: από την τουριστική βιομηχανία μέχρι τις συγκοινωνίες, από τη γεωγραφία μέχρι την ιστορία, από τη λογοτεχνία μέχρι την τέχνη και από την οικονομική και κοινωνική οργάνωση μέχρι την οικολογία. Στο πλαίσιο συνεργασίας του με τον «Τύπο Ιωαννίνων», ο Γιάννης Παπαδημητρίου, δικηγόρος και ένας άνθρωπος με μεγάλη διαδρομή

στην πολιτική ζωή του τόπου και στα κινήματα, γράφει «για τα δικά μας ταξίδια», για περισσότερο ή λιγότερο γνωστούς προορισμούς, για τόπους που έχει επισκεφθεί ή σκοπεύει να επισκεφθεί. Και πάντα με την ιδιαίτερη αυτή ματιά του, που βάζει στο επίκεντρο τον ταξιδιώτη και όχι τον τουρίστα. Προορισμός αυτής της εβδομάδας, η Γλασκώβη της Σκωτίας (για την οποία έπεται και συνέχεια).

[ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ]

Ζούμε στον απόηχο των... ιατρικών γνωματεύσεων στο ντέρμπι των αιωνίων αντιπάλων του ελληνικού ποδοσφαίρου. Ευκαιρία να πεταχτούμε μέχρι τη Γλασκώβη για μια διάσημη ποδοσφαιρική κόντρα του πλανήτη.

Το σκωτσέζικο ποδόσφαιρο, με εξαίρεση τη χρυσή πενταετία 1967-72, δεν έχει να επιδείξει διεθνείς επιτυχίες.

Εν τούτοις το Old Firm, το ντέρμπι μεταξύ των δύο ομάδων της Γλασκώβης και μακράν κορυφαίων της «χώρας», της Σέλτικ και της Ρέιντζερς, που χρονολογείται από το 1888, είναι παγκόσμιο μυστ για τους κοινωνιολόγους του ποδοσφαίρου.

Ο λόγος, όπως συνήθως, είναι η πολιτική πόλωση, για την οποία χρησιμοποιείται ο όρος «σεκταριανισμός», δηλαδή διαχωρισμός με βάση τις θρησκευτικές πεποιθήσεις. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για τις πεποιθήσεις αυτές καθαυτές αλλά για τις κοινωνικές ταυτότητες, που έχουν διαμορφωθεί με αφετηρία αυτές.

Η πλειοψηφία των Σκωτσέζων ακολουθεί τον καλβινισμό του Τζων Νοξ και την προεσβυτεριανή, χωρίς επισκόπους, οργάνωση της εκκλησίας. Υπάρχουν όμως και πολλοί καθολικοί, απόγονοι αφενός των χαϊλάντερς οπαδών των Στιούαρτ και αφετέρου των πολλών χιλιάδων Ιρλανδών μεταναστών μετά από τους λιμούς του 19ου αιώνα.

Η Ρέιντζερς, με μπλε χρώματα και σύμβολο ένα αγριεμένο λιοντάρι, ιδρύθηκε το 1873 από 4 προεσβυτεριανούς νεαρούς και η Σέλτικ το 1887 από ένα Ιρλανδό παπά και επέλεξε το πράσινο τριφύλλι. Παρότι είναι τετράφυλλο, μια συμπάθεια θα μου τη συγχωρήσετε!

Η όξυνση του ιρλανδικού προβλήματος οδήγησε σε διαρκή πόλεμο και στη Γλασκώβη, συνήθως όχι μόνο συμβολικό αλλά με δεκάδες βίαια επεισόδια και ρατσισμό, κυρίως σε βάρος των καθολικών. Δεν είναι τυχαίο ότι οι φανατικότεροι των δύο ομάδων ζουν στη Βόρεια Ιρλανδία και ταξιδεύουν με (ξεχωριστά) καράβια για το ντέρμπι.

Στην κερκίδα των «Κελτών» κυριαρχούσαν παραδοσιακά ιρλανδικές σημαίες και τραγούδια του IRA και σ' αυτή των Προντ της Ρέιντζερς σημαίες του Όλστερ και βρετανικές. Οι προσπάθειες των αρχών να περιορίσουν τα αντίπαλα σύμβολα σημείωσαν γενικά επιτυχία αλλά η πολιτικοποίηση είναι έντονη, περισσότερο μεταξύ των οπαδών της Σέλτικ, που αυτές τις μέρες ανεμίζουν παλαιστινιακές σημαίες. Στους τίτλους υπάρχει ισορροπία: Η Ρέιντζερς πλεονεκτεί κατά 2 πρωταθλήματα Σκωτίας και η Σέλτικ κατά 6 κύπελλα. Η δεύτερη κατέκτησε το Κύπελλο Πρωτα-

θλητριών Ευρώπης το 1967 και η πρώτη το Κυπελλούχων το 1972. Η ημερομηνία του επόμενου Ολντ Φερμ είναι η 30η Δεκεμβρίου στο Χάμπντεν Παρκ της Σέλτικ. Αν φυσικά καταφέρετε να βρείτε εισιτήριο! Ο σεκταριανισμός δεν αντανάκλαται ιδιαίτερα στον εσωτερικό πολιτικό χάρτη. Η πόλη, παθιασμένα αντιθατσερική, ψήφισε

σταθερά Εργατικούς, και πλέον το Σκωτσέζικο Εθνικό Κόμμα (SNP), που, χάρη και στο εκλογικό σύστημα -πλειοψηφικό σε μονοεδρικές περιφέρειες-, κατέχει και τις 7 έδρες της στη βρετανική Βουλή των Κοινοτήτων.

Πήγα για πρώτη φορά εκεί τον Απρίλιο του 1992, αμέσως μετά από την απροσ-

δόκητη ήττα των Εργατικών από τον Μέιτζορ. Η απάντηση των Γλασκωβιτών στην εκλογική ψυχρολουσία ήταν μια ογκώδης διαδήλωση υπέρ της σκωτσέζικης ανεξαρτησίας.

Ακόμη μεγαλύτερη δυναμική υπέρ της απόσχισης δημιούργησε το Brexit, το οποίο η Σκωτία καταψήφισε (η Γλασκώβη με 67%). Μπ εξαιρουμένου του αριστερού Σοσιαλιστικού Κόμματος Σκωτίας, που θεώρησε την έξοδο χειρότερη για το πολιτικό του πρόγραμμα - και είναι φανερό ότι δεν διάβασε Λαφαζάνη επί του θέματος!

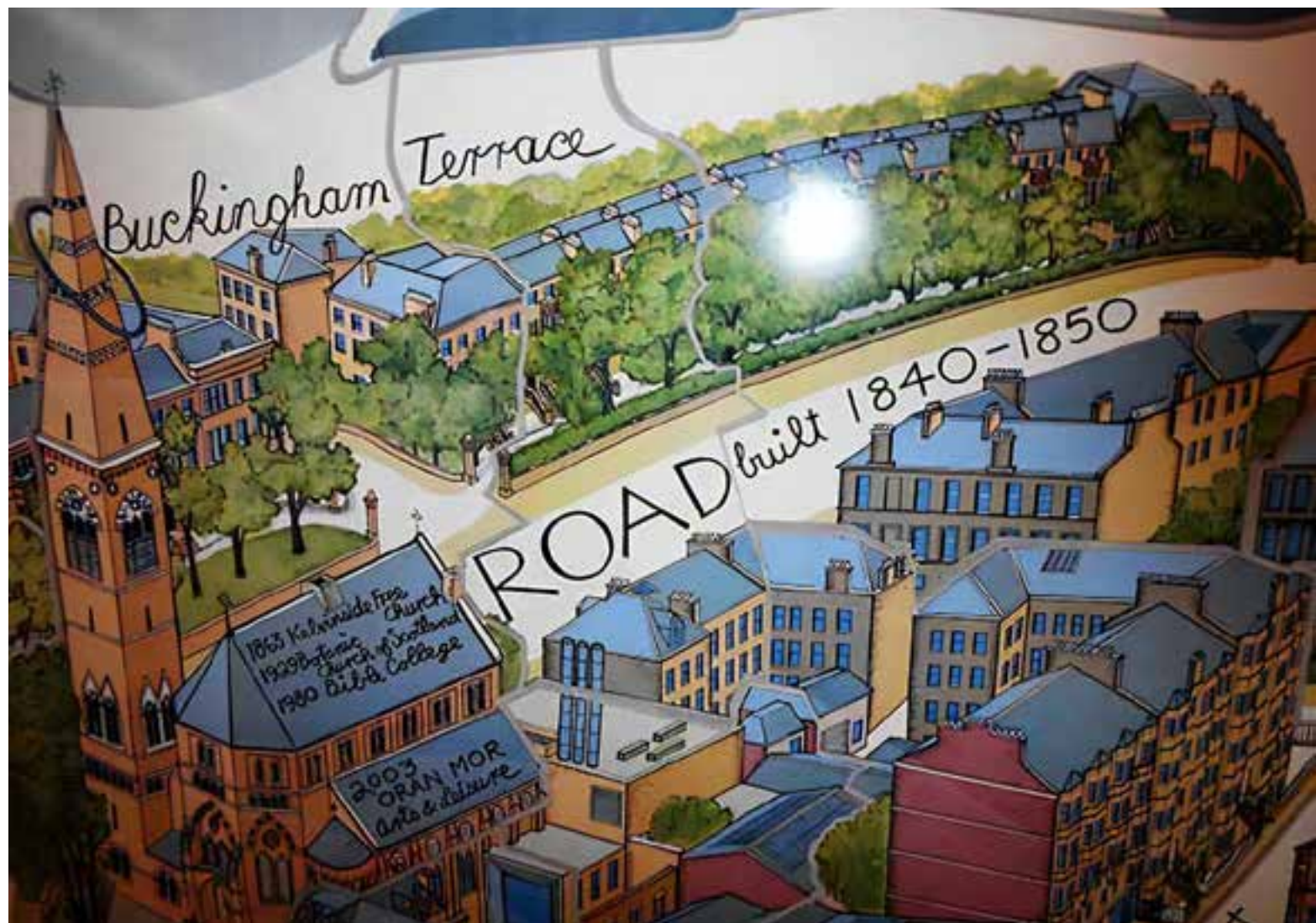
Ο κινητήριος ωστόσο μοχλός της απόσχισης, που οι περισσότεροι πιστεύουν ότι αργά ή γρήγορα έρχεται, είναι το ιδρυθέν το 1928, SNP. Ο χαρακτηρισμός «εθνικιστικό» μάλλον το αδικεί, καθώς η ατζέντα του είναι συχνά πιο προοδευτική από αυτή των Εργατικών, που πάντως έδειξαν σημεία ανάκαμψης σε μια πρόσφατη επαναληπτική εκλογή.

Για μια εξήγηση της αριστερής παράδοσης θα ανατρέξουμε στην ιστορία της πόλης. Ευνοημένη από τη θέση της στα δυτικά, κοντά στις εκβολές του ποταμού Κλάϊντ, που τη διασχίζει, αναδείχτηκε τον 18ο αιώνα χάρη στο εμπόριο καπνού με την Αμερική.

Το 1775 ο Τζέιμς Βατ, μηχανικός του Πανεπιστημίου της, εφάρμοσε την ατμομηχα-

νή, τον καταλύτη της βιομηχανικής επανάστασης, και έναν χρόνο αργότερα ο Άνταμ Σμιθ, καθηγητής Ηθικής Φιλοσοφίας στο ίδιο Πανεπιστήμιο, εξέδωσε την «Ερευνα για τη φύση και τις αιτίες του πλούτου των εθνών», το ευαγγέλιο της οικονομίας της αγοράς. Από τη συνάντηση αυτών των δύο προέκυψε ο βιομηχανικός καπιταλισμός, του οποίου η Γλασκώβη αποτέλεσε κορυφαίο εργαστήριο. Η πόλη επεκτάθηκε ραγδαία, σύντομα ξεπέρασε τον πληθυσμό της πρωτεύουσας Εδιμβούργου ενώ το 1896 απέκτησε το τρίτο Μετρό στον κόσμο. Στην αρχή πια του 20ου αιώνα ανθρακωρυχεία και χαλυβουργεία, ναυπηγεία στον Κλάιντ και εργοστάσια σιδηροδρομικών μηχανών, χυτήρια και χημικές βιομηχανίες, κλωστοϋφαντουργεία, βιομηχανίες επίπλων και καταναλωτικών αγαθών την έκαναν κομβική για τη βρετανική αυτοκρατορία.

Αυτό όμως σήμανε και την εμφάνιση μιας μεγάλης και μαχητικής εργατικής τάξης, που σφράγισε την κοινωνική της ιστορία, η οποία αναδεικνύεται εξαιρετικά στο μουσείο People's Palace, και της χάρισε το προσωνύμιο «κόκκινη όχθη του Κλάιντ». Το σκωτσέζικο Εργατικό Κόμμα ιδρύθηκε εδώ το 1888, πριν από το αντίστοιχο αγγλικό. Μια άλλη συνέπεια ήταν η περιβαλλοντική υποβάθμιση, που αποτυπωνόταν στη μολυσμένη ατμόσφαιρα και τις κατάμαυρες προσόψεις των κτιρίων. Οι δε δεκαετίες του '60 και του '70 με το κλείσιμο πολλών εργοστασίων, έκαναν τη Γλασκώβη συνώνυμη της ανεργίας, του αλκοολισμού και της αστικής βίας. Η αποβιομηχάνιση όμως διευκόλυνε το πρόγραμμα αστικής αναγέννησης και την καμπάνια του 1983 «Η Γλασκώβη μίλια καλύτερη». Μέσα σε λίγα χρόνια η εικόνα άλλαξε ριζικά: Ανακαίνιση κτιρίων και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς, νέα δημόσια κτίρια και μουσεία, μετατροπή βιομηχανικών ζωνών σε πάρκα, έκρηξη καλλιτεχνικής παραγωγής και πολλά φεστιβάλ. Η εντυπωσιακή μεταστροφή της φήμης της μοιραία οδήγησε στη διοργάνωση της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης το 1990, από τις πιο επιτυχημένες του θεσμού. Ακολούθησε ο τίτλος της πόλης της αρχιτεκτονικής και του ντιζάιν το 1999 με την ανάδειξη του έργου του Τσαρλς Ρένι Μάκιντος και των άλλων σπουδαίων αρχιτεκτόνων της. Συντηρεί 3 διεθνώς αναγνωρισμένες ορχήστρες κλασικής μουσικής. Το 1994 ο Τζέιμς Κέλμαν πήρε το λογοτεχνικό βραβείο Booker για το μυθιστόρημα «Πόσο αργά ήταν, πόσο αργά», χρησιμοποιώντας και «νομιμοποιώντας» την τοπική αργκό, την οποία κατά τα άλλα δυσκολεύονται να κατανοήσουν ακόμα και Βρετανοί. Τον δρόμο της λογοτεχνικής αναγνώρισης τον είχε ανοίξει μια κορυφαία μορφή των σκωτσέζικων γραμμάτων, ο Άλισοντερ Γκρέν (1934 - 2019), όπως τον συνόψισε στο μυθιστόρημα «Λάναρκ»: «Αν μια πόλη δεν έχει χρησιμοποιηθεί από έναν καλλιτέχνη, ούτε και οι κάτοικοί της ζουν εκεί στη φαντασία τους».

Συγγραφέας και αρθρογράφος, υπέρμαχος του σοσιαλισμού και της ανεξαρτησίας, ο Γκρέν ήταν παράλληλα ένας καλλιτέχνης, που επιμελούταν και εικονογραφούσε ο ίδιος

τα βιβλία του, ενώ στον σταθμό Hillhead του μετρό στο Γουέστ Εντ έχει ζωγραφίσει την τοιχογραφία αυτής της ιδιαίτερης συνοικίας. Η τελευταία ταινία του Λάνθιμου «Poor Things» βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο του. Πάνω απ' όλα, παρά τον μουντό καιρό - νπιότερο ωστόσο στη δυτική παρά στην ανατολική βρετανική ακτή χάρη στην ευεργετική επίδραση του ρεύματος του Κόλπου -, η Γλασκώβη είναι μια πόλη ολοζώντανη, με πληθώρα γεγονότων, ακμάζουσα μουσική σκηνή και ιδιαίτερους ιερούς τόπους, τις παμπ, όπου οι σαφώς φτηνότερες μπίρες επικρατούν των ουίσκι μαλτ. Όχι βέβαια ότι λείπουν τα προβλήματα.

Το περιβόητο gentrification (= εξευγενισμός) λ.χ. έχει εκτινάξει τις τιμές των ενοικίων και εξορίζει πολλούς στα προάστια. Οι 630 χιλιάδες Glaswegians (1.800.000 στη μητροπολιτική περιοχή) τα αντιμετωπίζουν κατά κανόνα με το παραδοσιακό τους χιούμορ. Ο επισκέπτης ας έχει πάντως υπόψη ότι, αν και φιλική, η πόλη είναι απρόβλεπτη και όχι χωρίς υποψίες απειλής. Που ίσως να την κάνουν και πιο συναρπαστική!

Ελλείψει χώρου θα συνεχίσω στο επόμενο με επιμέρους αξιοθέατα, τη μύηση στον κόσμο του μαλτ και πρακτικές πληροφορίες μετάβασης. Προς το παρόν αρκεστείτε σε προτάσεις ανάγνωσης.

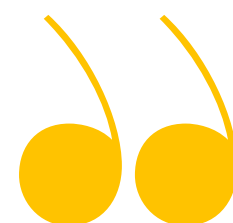
ΔΙΑΒΑΣΤΕ

■ Σάιμον Κούπερ «Το ποδόσφαιρο εναντίον του εχθρού» [εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1999]. Οι σελίδες 371 έως 398 είναι αφιερωμένες στο Ολντ Φερμ.

■ <https://www.newarab.com/analysis/how-israel-and-palestine-bleed-scottish-football> Πώς το παλαιστινιακό εισχωρεί στον ποδοσφαιρικό ανταγωνισμό της Γλασκώβης.

■ Άλισοντερ Γκρέν «Χαμένα κορμιά» [εκδ. Νεφέλη, 2001]. Με βραβείο της εφημερίδας Guardian.

Το Old Firm, το ντέρμπι μεταξύ των δύο ομάδων της Γλασκώβης και μακράν κορυφαίων της «χώρας», της Σέλτικ και της Ρέιντζερς, που χρονολογείται από το 1888, είναι παγκόσμιο must για τους ποδοσφαιρούς

Η πολεμική... περιπέτεια των βιβλίων της Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης

[ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΑΓΓΕΛΗ]

28 Οκτωβρίου 1940: Ο πόλεμος αρχίζει... Η Ζωσιμαία εν Ηπειρώ Βιβλιοθήκη, όπως αποκαλούνταν τότε η Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων, όντας από το 1938 ανεξάρτητος οργανισμός, στεγαζόταν σε έναν χώρο στο κτίριο της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας. Εκεί λειτουργούσε αναγνωστήριο δύο φορές την εβδομάδα. Ωστόσο, δεν βρίσκονταν όλα τα βιβλία, τα χειρόγραφα και τα ιστορικά έγγραφα συγκεντρωμένα στον χώρο αυτόν. Αρκετά από αυτά βρίσκονταν διάσπαρτα σε διάφορα σημεία στην πόλη, λόγω της επί δεκαετίες «περιπλάνησης» της βιβλιοθήκης, από το 1913 και μετά.

Με τη δημιουργία της ανεξάρτητης Ζωσιμαίας εν Ηπειρώ Βιβλιοθήκης το 1938, ξεκίνησε μια πιο οργανωμένη προσπάθεια αναζήτησης και συγκέντρωσης των βιβλίων και των χειρόγραφων, με τη διορισθείσα βιβλιοφύλακα Ευτυχία Πρίντζου να αναλαμβάνει τον Μάρτιο του 1940 τη δύσκολη αποστολή. Την αποστολή της την είχε αναθέσει το Εφορευτικό Συμβούλιο της Βιβλιοθήκης με πρόεδρο τον μητροπολίτη Ιωαννίνων Σπυρίδωνα.

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1948, η Ευτυχία Πρίντζου θα εκτελούνταν μαζί άλλους 15 στο Σταυράκι, μετά από προσχηματικές κατηγορίες (η περίφημη δίκη Πρίντζου).

Το Πάσχα του 1941, το κτίριο της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακα-

δημίας, όπου στεγαζόταν στρατιωτικό νοσοκομείο, βομβαρδίζεται. Ακολούθησε το καλοκαίρι η επίταξη του κτιρίου από τις κατοχικές δυνάμεις. Με εντολή των Ιταλών, τα βιβλία μεταφέρονται στο τότε ορφανοτροφείο Γ. Σταύρου, στην οδό Ανεξαρτησίας, και στην οικία της Ευτυχίας Πρίντζου.

Σε πρόσφατη έκδοση (2022) της Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης με τίτλο «Η Βιβλιοθήκη του 'σχολείου των Ζωσιμάδων'. Ένα ταξίδι στο χρόνο και στο χώρο», καταγράφεται αναφορά της Πρίντζου εν έτει 1946 προς το Εφορευτικό Συμβούλιο. Σε αυτήν σημειώνεται: «... στην οικία μου φυλάσσονται από τον Μάιο του 1941 μέχρι και σήμερα, εν γνώσει του Προέδρου του Εφορευτικού Συμβουλίου Σεβασμιότατου Μη-

τροπολίτη Ιωαννίνων, τα είδη και τα βιβλία που ανήκουν στη Ζωσιμαία εν Ηπειρώ Βιβλιοθήκη. Κατόπιν διαταγής των Ιταλών, ολόκληρη η βιβλιοθήκη μεταφέρθηκε στο Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου, ωστόσο επειδή δεν αρκούσαν τα κιβώτια και τα μεταφορικά μέσα, αυτά τα είδη συγκεντρώθηκαν στην οικία μου, η οποία βρίσκεται κοντά στη Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία, όπου στεγάζεται η Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη».

Ωστόσο, φαίνεται ότι τα βιβλία δεν παρέμειναν στο ορφανοτροφείο Γ. Σταύρου. Κι αυτό επειδή το 1943 τα βιβλία εντοπίστηκαν στο Γηροκομείο Ιωαννίνων.

Στην ίδια έκδοση της Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης, καταγράφεται μια γνωστοποίηση της Γερμανικής Υπηρεσίας Προπαγάνδας Ιωαννίνων: «η Βιβλιοθήκη της υπό των Αδελφών Ζωσιμάδων ιδρυθείσης Σχολής... είχε προ καιρού κλεισθεί υπό των Ιταλών και δήθεν ελλείψεως χώρου είχαν υποστεί επανειλημμένα μεταφοράς. Εις την πραγματικότητα φαίνεται ότι οι Ιταλοί επεδίωξαν την εξουδετέρωσιν ενός ελληνικού μορφωτικού κέντρου [...] Καταβάλλονται προσπάθειαι όπως αποδοθή εντός καταλλήλου χώρου το ταχύτερον εις την δημοσιότητα».

Μετά τον εντοπισμό των βιβλίων στα υπόγεια του Γηροκομείου Ιωαννίνων, η γερμανική προπαγάνδα έπασσε δουλειά –«ελπίζεται ότι την άνοιξη (σ.σ. του 1944) η Βιβλιοθήκη της Ζωσιμαίας, χάρις στην ευεργετική παρέμβαση των Γερμανικών Αρχών, θ' αποδοθεί και πάλι στη δημοσιότητα». Γίνεται επίσης γνωστό ότι αναζητείται κατάλληλο οίκημα. Την άνοιξη του 1944 συνέβη ο εκτοπισμός των Εβραίων των Ιωαννίνων –και γράφτηκε μία από τις πιο μελανές σελίδες της ιστορίας της πόλης.

Μετά τον εκτοπισμό, στη Συναγωγή μέσα στο Κάστρο εγκατα-

στάθηκε η Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη μέχρι και το 1945. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, τα βιβλία και οι κώδικες της Συναγωγής τοποθετήθηκαν σε μια μυστική κρύπτη. Όσο για τα βιβλία της Ζωσιμαίας, δεν πήγαν όλα στη Συναγωγή. Υπάρχουν αναφορές ότι μέρος της βιβλιοθήκης μεταφέρθηκε σε ένα παλιό οθωμανικό σπίτι στην περιοχή του Άλσους.

Η γερμανική προπαγάνδα είχε επιτύχει τον σκοπό της πάντως: Είχε αξιοποιήσει δεόντως την επιστροφή των βιβλίων της Ζωσιμαίας στις ελληνικές αρχές. Ο γερμανικός Τύπος έγραφε: «Η γερμανική Βέρμαχτ επέστρεψε στους Έλληνες την πολύτιμη Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη... Για πολύ καιρό έψαχναν χωρίς όμως αποτέλεσμα και τα βιβλία βρέθηκαν πρόσφατα από γερμανούς στρατιώτες [...]. Ήδη κινδύνευαν να καταστραφούν από τα υπόγεια ύδατα σε ένα υγρό υπόγειο. Οι σύντροφοί μας μετέφεραν με προσοχή και επιμέλεια τους πάνω από 6000 πολύτιμους τόμους σε ασφαλές μέρος»...

Μετά τον πόλεμο, τα βιβλία επέστρεψαν στη Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία, με την Ευτυχία Πρίντζου να αναλαμβάνει την παραλαβή τους. Το 1948 η Πρίντζου παύτηκε από τη θέση της στη Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη. Συνελήφθη, καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε.

ΠΗΓΕΣ

■ «Η Βιβλιοθήκη του 'σχολείου των Ζωσιμάδων'. Ένα ταξίδι στο χρόνο και στο χώρο», Βαϊά Β. Οικονομίδου, έκδοση Ζωσιμαίας Δημόσιας Κεντρικής Ιστορικής Βιβλιοθήκης Ιωαννίνων, 2022

■ Φωτογραφία: Από την έκδοση της Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης. Η παράδοση των βιβλίων από τους Γερμανούς στις ελληνικές αρχές, σε προπαγανδιστικά έντυπα της εποχής

ΘΕΑΤΡΟ

ΣΙΝΕΜΑ

30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

«Black Birthday»

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ Σκηνή Ηπέιρου «Σύνθεση» ανεβάζει στις 30 Οκτωβρίου, στις 21:15, στο Καμπέριο θέατρο το έργο του Κώστα Σταύρου «Black Birthday» σε σκηνοθεσία Δημήτρη Κατσάνου. Παίζουν ο Γιάννης Χουλιάρας και ο Δημήτρης Κατσάνος. Εισιτήριο: 9 ευρώ και το μειωμένο 7 ευρώ. Κρατήσεις θέσεων: 6947691698

31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

«Πάλι Καλά»

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ Σκηνή Ηπέιρου «Σύνθεση» ανεβάζει το έργο του Βασίλη Κατσικονούρη «Πάλι Καλά» σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Κατσάνου στις 31 Οκτωβρίου, στις 21:15, στο Καμπέριο θέατρο. Παίζουν η Έλλη Κατσάνου και ο Κώστας Βενέτης. Εισιτήριο: 9 ευρώ και το μειωμένο 7 ευρώ. Κρατήσεις θέσεων: 6947691698

29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

«Ευτυχισμένα 140»

ΕΝΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑ στον ισπανόφωνο κινηματογράφο διοργανώνει το Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Θερβάντες της Αθήνας και την Πρεσβεία της Ισπανίας στην Ελλάδα, στο πλαίσιο των κινηματογραφικών προβολών «Κυριακές στο πανί».

Την Κυριακή 29 Οκτωβρίου, στις 20:30, στον πολιτιστικό πολυχώρο «Δημ. Χατζής», θα προβληθεί η ταινία «Ευτυχισμένα 140» [2014, 98'], σε σκηνοθεσία Γκράθια Κερεχέτα. Πρωταγωνιστούν: Μαριμπέλ Βερντού, Αντόνιο ντε λα Τόρρε, Εντουάρ Φερνάντεθ κ.ά.

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

«Μια μεγάλη οικογένεια»,
συζήτηση με Β. Λουλέ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ-προβολή του ντοκιμαντέρ «Μια μεγάλη οικογένεια - η ιστορία των αναφυκτικών Κλιάφα» [2022] του Βασίλη Λουλέ διοργανώνουν το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία» του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων την Τετάρτη 1 Νοεμβρίου, στις 19:00, στον πολιτιστικό πολυχώρο «Δημήτρης Χατζής», στα παλιά σφαγεία.

Το παρών στην προβολή του ντοκιμαντέρ θα δώσει και ο βραβευμένος σκηνοθέτης, με τον οποίο θα συζητήσει η Λήδα Παπαστεφανάκη, καθηγήτρια Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

ΚΙ ΑΥΤΑ...

3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ένα αφιέρωμα στον Μωυσή Ελισάφ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ με τίτλο «Τόσο μακριά και τόσο κοντά-Συντροφιά με τον Μωυσή» διοργανώνει το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών στις 3 Νοεμβρίου, στις 20:45, στον πολιτιστικό πολυχώρο «Δημήτρης Χατζής».

Η σοπράνο Ειρήνη Δόβα και ο βαρύτονος Αχιλλέας Φρέστας θα ερμηνεύσουν μελοποιημένη ποίηση σε ενορχήστρωση του Ελευθέριου Καραγιάννη. Θα συνοδεύσουν η Γεωργία Αναστάση πιάνο και ο Ελευθέριος Καραγιάννης, κλαρινέτο, φλογέρα, σαξόφωνο.

Αποσπάσματα από το έργο των αγαπημένων ποιητών του Μωυσή Ελισάφ θα διαβάσουν η Μαρία Στρατσάνη και η Τιτίκα Τζάλλα, ενώ θα προβληθούν μαγνητοσκοπημένα αποσπάσματα από παλαιότερα αφιερώματα με τον Μωυσή Ελισάφ να διαβάζει Λειβαδίτη, Σεφέρη, Ελύτη και Γκάτσο. Είσοδος ελεύθερη.

Εκθέσεις της
Photometria

ΤΟ PHOTOMETRIA

International Photography Festival απλώνεται σε διάφορα εκθεσιακά σημεία των Ιωαννίνων. Για περισσότερες πληροφορίες: www.photometria.gr.

ΒΙΒΛΙΟ

2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

«Χειμερινή
ανθοφορία»
του Τάσου Κανάτση

ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ συλλογή του Τάσου Κανάτση «Χειμερινή ανθοφορία» θα παρουσιάσουν το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών και οι εκδόσεις Καστανιώτη την Πέμπτη 2 Νοεμβρίου, στις 19:00, στον πολιτιστικό πολυχώρο «Δημ. Χατζής». Θα μιλήσουν ο Χαράλαμπος Νούτσος, τέως καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ο Γουλιέλμο Μπιάνκο, μεταφραστής, καθηγητής ιταλικής γλώσσας, και ο ποιητής.

Αποσπάσματα από το έργο του Τάσου Κανάτση θα διαβάσει η ηθοποιός Αθηνά Ταικνιά και τα μέλη του θεάτρου «Actina».

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗ ΒΔΟΜΑΔΑ

«Ο Πολωνός»

Ο ΠΟΛΩΝΟΣ
ΤΖΟΝ ΜΑΞΓΟΥΕΛ
ΚΟΥΤΣΙ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΩΤΗΡΟ-
ΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΙΟΠΤΡΑ

Βραβευμένος με Νόμπελ Λογοτεχνίας, και έχοντας αποσπάσει δύο φορές το Βραβείο Booker (μοναδικό επίτευγμα στην ιστορία των παγκόσμιων λογοτεχνικών θεσμών), ο Τζον Μάξγουελ Κούτσι ή Κουτσί (John Maxwell Coetzee), ο οποίος είναι σήμερα 83 ετών, με καταγωγή από τη Νότια Αφρική, επανέρχεται στο στερέωμα της διεθνούς λογοτεχνίας με καινούργιο υλικό: με το μυθιστόρημα «Ο Πολωνός», που κυκλοφόρησε πρόσφατα σε πολύ καλή μετάφραση της Χριστίνας Σωτηροπούλου, από τη Διόπτρα, αποδεικνύοντας το αγέραστο του ανδρός.

Το νέο μυθιστόρημα του Κουτσί μιλάει για τον έρωτα σε προχωρημένη ηλικία, για την αγάπη και για τον θάνατο, αλλά και για το θερμό ή ψυχρό ρίγος της ύπαρξης, σε μεγαλύτερους και μικρότερους, ακουμπώντας στις πανιστικές μελωδίες του Σοπέν και στο «La vita nuona» του Δάντη, και περνώντας από τη Μαγιόρκα (όπου στάθμευσε και ο Σοπέν), από τη Βαρσοβία (η Πολωνία αποτελεί την πατρίδα του τελευταίου) και (εμμέσως πλην σαφώς) από την Ιταλία.

Η Μπεατρίθ είναι μια πενήντάχρονη Ισπανίδα, που εργάζεται στον Κύκλο Κονσέρτων της Βαρκελώνης, διοργανώνοντας ρεσιτάλ μουσικής στην πόλη. Εκεί θα γνωρίσει και τον Βίτολντ, εβδομηντάχρονο Πολωνό πανίστα, διάσημο για την εκτέλεση έργων του Σοπέν. Ο πανίστας ερωτεύεται την Μπεατρίθ με τον τρόπο που ερωτεύτηκε ο Δάντης τη Βεατρίκη, ξαπλώνουν μαζί στη Μαγιόρκα, αλλά η Ισπανίδα παραμένει απαθής μέχρι και τον θάνατό του στην Πολωνία. Δεν θέλει να διαλύσει τον γάμο της και να ταραξει τα δύο αγόρια της; Δεν τον έχει ερωτευτεί, είναι πολύ πραγματίστρια ή τον βρίσκει μέχρι και αποκρουστικό; Μήπως πάλι απαιτεί εκ μέρους του ισχυρότερη έκφραση της λατρείας του και καταδύλωση της αγάπης του; Ό,τι κι αν είναι, τα ποιήματα (γραμμένα στα πολωνικά) που της αφήνει ως κληροδότημα, την κάνουν να προσπλωθεί στη θύμησή του ή εν πάση περιπτώσει να δυσκολευτεί να τον ξεχάσει.

Γραμμένος από την οπτική γωνία της Μπεατρίθ (αν και σε τρίτο ρηματικό πρόσωπο), «Ο Πολωνός» δεν καταπιάνεται με τις παλαιότερες πρωτοποριακές αναζητήσεις του Κουτσί, αν και τις κρατάει εγγεγραμμένες στον πυρήνα της αφήγησης με την ειρωνεία, την αμφιβολία και τον σκεπτικισμό να διατρέχουν κάθε σκέψη της Μπεατρίθ. Και αν ο ενάρετος βίος της «νέας ζωής» του Δάντη και της Βεατρίκης διασώζεται ως όραμα στα ποιήματα του Βίτολντ, σε έναν έρωτα όχι μακριά από τις σαρκικές απολαύσεις, αλλά οπωσδήποτε υπεράνω αυτών, ο ρομαντισμός του Σοπέν παρεισδύει απρόσμενα τόσο στο συγκινησιακό υπόβαθρο της Μπεατρίθ, που αναθεωρεί συνεχώς όλες τις απορριπτικές της επιλογές ως προς τον εραστή της, όσο και στα ποιήματα του Βίτολντ, που καλούν σε μια αιώνια γιορτή του υψηλού και του απόλυτου.

Με στοιχεία ερωτικού και υπαρξιακού θρίλερ, με μια καλλιτεχνική αγωγή η οποία επιζητεί να ανακαλύψει το απρόσμενο κάτω από το καθιερωμένο και την απόκλιση πίσω από τη σύμβαση (δες την παράξενη ισορροπία του γάμου της Μπεατρίθ), με ένα τοπίο απογυμνωμένο από εξιδανικευμένες περιγραφές και λεκτική ωραιοπάθεια, αλλά και με έναν λόγο που αποθεμελιώνει με τη διαπεραστική ειρωνεία του οποιαδήποτε παραδοχή της καθημερινότητας, χωρίς να την εχθρεύεται ανοιχτά και να την καταγγέλλει, ο Κουτσί καταφέρει στην ένατη δεκαετία του βίου του να γράψει ένα μυθιστόρημα το οποίο δεν μας επιτρέπει να εφησυχάσουμε κατά το παραμικρό. Ο έρωτας μπορεί να έχει έρθει και να μην το καταλάβουμε ποτέ, η αγάπη παραμένει, όπως κι αν το δούμε, ένας τόπος μακρινός και ανέφικτος και ο θάνατος μοιάζει με πηγάδι δίχως πάτο. Όσο για τη γλώσσα που χρησιμοποιούμε δήθεν χωρίς εξωτερικές παρεμβολές, συνιστά τη σημαντικότερη παγίδα αφού δεν αποκλείεται να μας εγκλωβίσει μέσα στα ψέματα και στους απατηλούς αντικατοπτρισμούς της, μεταβάλλοντας την ύπαρξή μας σε ένα πεδίο ατέλειωτης δοκιμασίας.

ΑΠΕ-ΜΠΕ

Οι Beatles, η beat μουσική και η Ανατολική Γερμανία

Οι Beatles στο Μόναχο το 1966

Όταν η λεγόμενη τότε «beat μουσική» έφτασε στην Ανατολική Γερμανία, ο Βόλφγκανγκ Μάρτιν, γεννημένος το 1952, ήταν ένας νεαρός έφηβος. Τον γοήτευσε αυτός ο νέος ήχος, τον οποίο τέσσερις νεαροί άνδρες ήταν ιδιαίτερα υπεύθυνοι να στείλουν στον κόσμο - και όχι μόνο στον δυτικό κόσμο.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, το Σιδηρούν Παραπέτασμα χώριζε ακόμα την Ευρώπη σε Ανατολή και Δύση. Υπήρχαν δύο Γερμανίες: η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, που ήταν προσκείμενη στη Δύση, και η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, ή ΓΛΔ, που ήταν προσκείμενη στη Σοβιετική Ένωση. Το 1961, η ΛΔΓ έχτισε ένα τείχος που χώριζε τα δύο γερμανικά κράτη όχι μόνο πολιτικά, αλλά και φυσικά.

Αυτές οι διαιρέσεις οδήγησαν αναπόφευκτα σε αυξανόμενες πολιτισμικές διαφορές, ιδίως όσον αφορά τη νεανική κουλτούρα. Στη Δύση, το ροκ εν ρολ προανήγγειλε μια αλλαγή που η παλαιότερη γενιά θεωρούσε δυσώιωνη και σοκαριστική, αλλά που δεν μπορούσε πλέον να σταματήσει. Στη συνέχεια ήρθε μια όλο και πιο «σκληρή» μορφή μουσικής - η beat μουσική. Και το Σιδηρούν Παραπέ-

τασμα δεν μπορούσε να συγκρατήσει αυτόν τον κολοσσό.

Οι Beatles, οι οποίοι είχαν ήδη μαγέψει ολόκληρο τον δυτικό κόσμο, ενθουσίασαν όχι μόνο τους εφήβους στην Ανατολική Γερμανία, αλλά και πολλούς μουσικούς εκεί, οι οποίοι εμπνεύστηκαν να μιμηθούν τη μουσική τους. Ο Βόλφγκανγκ Μάρτιν ήταν μάρτυρας όλων αυτών: Το ξεκίνημα της καριέρας των Beatles, καθώς και τα πολλά συγκροτήματα beat μουσικής που δημιουργήθηκαν στη ΛΔΓ. Ο Martin ήταν τρελός για τη μουσική. Άκουγε δυτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς και συνέλεγε δίσκους από beat και κιθαριστικά συγκροτήματα της ανατολής και της δύσης.

Το ανατολικογερμανικό καθεστώς ανέχθηκε αρχικά αυτές τις μπάντες, διευκολύνοντας τη νεότερη γενιά για το γεγονός ότι ήταν κυριολεκτικά περιφραγμένη. Έτσι, φρόντισαν τα παιδιά να έχουν τη μουσική που ήθελαν.

Το 1964, ένα ευνοϊκό άρθρο στο ανατολικογερμανικό περιοδικό Das Magazin ανέφερε: «Οι Beatles είναι μια ομάδα λαϊκών τραγουδιστών μεταξύ 20 και 24 ετών που παίζουν ηλεκτρικές κιθάρες και ντραμς και στριφογυρίζοντας ρυθμικά πάνω-κάτω, εκσφενδονίζουν με χαρούμενη επιμονή τη «μπιτ» μουσική τους σε έναν

μηχανικό ενισχυτή», έγραψε ένας ανταποκριτής στο Λονδίνο στο δημοφιλές πολιτιστικό περιοδικό.

«Η πληθωρική, αχαλίνωτη, νεανική χαρά γι' αυτό που κάνουν περνάει στο κοινό, αρπάζει και μολύνει μικρούς και μεγάλους», συνέχισε. Και έτσι οι δίσκοι των Beatles όντως περιστρέφονταν στα decks - η δισκογραφική εταιρεία Amiga της ΛΔΓ κυκλοφόρησε μάλιστα μερικούς από τους δίσκους τους.

Αλλά αυτή η φιλική στάση δεν κράτησε πολύ. Η μουσική, τα συγκροτήματα, οι οπαδοί και τα κουρέματά τους ξέφυγαν από τον έλεγχο, από την άποψη της ηγεσίας της ΛΔΓ. Χρησιμοποίησε τις ταραχές σε μια συναυλία των Rolling Stones στο Βερολίνο τον Σεπτέμβριο του 1965 ως ευκαιρία για να κηρύξει τη μπιτ μουσική κοινωνική απειλή. Οι αρχές έλαβαν εντολή να «λάβουν σκληρά μέτρα κατά τέτοιων υπερβολών κατά τη διάρκεια και μετά από χορευτικές εκδηλώσεις (...) καθώς και κατά αυτής της "χορευτικής μουσικής" γενικά». Ο επικεφαλής του κράτους της ΛΔΓ Βάλτερ Ούλμπριχτ διατύπωσε την αντιπάθειά του με τον ακόλουθο τρόπο: «Είναι πραγματικά ανάγκη να αντιγράψουμε κάθε βρωμιά που έρχεται από τη Δύση; Σίγουρα θα πρέπει να βάλουμε ένα τέλος στη

μονοτονία του "ye, ye, ye" ή όπως αλλιώς λέγονται όλα αυτά».

ΠΑΘΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Αυτή η κλασική πλέον φράση ενέπνευσε τον τίτλο του βιβλίου του Βόλφγκανγκ Μάρτιν. Σε αυτό, περιγράφει όχι μόνο τη δική του πορεία προς την ανακάλυψη της μουσικής, αλλά και το πώς η Ανατολική Γερμανία κατακτήθηκε από τη Μπιτμανία και πόσο ισχυρή ήταν η επιρροή των Beatles στους ανατολικογερμανικούς μουσικούς. Και διηγείται την ένταση του πλήγματος που δέχτηκαν τα συγκροτήματα και οι οπαδοί όταν η ηγεσία της ΛΔΓ αποφάσισε να απαγορεύσει τη μουσική beat το φθινόπωρο του 1965.

Μόνο στη Λειψία, η απαγόρευση έπληξε 44 συγκροτήματα beat και κιθάρας. Ο Martin αφηγείται επίσης τις ιστορίες αυτών των μουσικών στο βιβλίο του. Μίλησε με πολυάριθμα αστέρια της ανατολικογερμανικής μουσικής, όπως η Βερόνικα Φίσερ, ο Φρανκ Σόμπελ και ο Ντίετερ Μπιρ από το συγκρότημα Ruhdys.

Μιλούν για το πάθος τους για τη μουσική, αλλά και για την επιμονή τους κατά τη διάρκεια των ετών που δεν επιτρεπόταν να παίζονται η αγαπημένη τους μουσική - μέχρι που η ηγεσία της ΛΔΓ στις αρχές της δεκαετίας του 1970, υπό τον Έριχ Χόνεκερ τότε, χαλάρωσε ξανά την απαγόρευση και χρόνια αργότερα επέτρεψε ακόμη και σε δυτικούς καλλιτέχνες όπως ο Μπρους Σπρίνγκστριν ή ο Ούντο Λίντενμπεργκ να εμφανιστούν. Τα συγκροτήματα που εμφανίστηκαν μετά από αυτό -συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απέκτησαν φήμη και στη Δύση, όπως οι Silly, οι Karat και οι Ruhdys- θεωρούν ότι οι μουσικές τους ρίζες βρίσκονται στους Beatles, παρόλο που δεν σχηματίστηκαν παρά πολύ καιρό μετά τη διάλυση των Beatles.

Το Schluss mit all dem Yeah Yeah Yeah? («Φτάνει πια με όλο αυτό το yeah, yeah, yeah?») είναι ένα κομμάτι σύγχρονης ιστορίας - της γερμανικής ιστορίας και φυσικά της ιστορίας της ποπ μουσικής - γραμμένο από έναν φαν της μουσικής που συγκέντρωσε με αγάπη και προσοχή όλες τις φωτογραφίες και τις συνεντεύξεις. Ο Βόλφγκανγκ Μάρτιν μετέτρεψε το πάθος του σε επάγγελμα: Ήταν ραδιοφωνικός παρουσιαστής (μεταξύ άλλων στο θρυλικό ανατολικογερμανικό νεανικό ραδιοφωνικό σταθμό DT64) και ήταν μουσικός διευθυντής σε διάφορους ραδιοφωνικούς σταθμούς.

ΚΑΤΡΙΝ ΝΤΕΝΕΒ

Μια φορά Σεβερίν για πάντα... Σεβερίν

M

Μπορεί η Μιτριζίτ Μπαρντό να είναι το πρώτο όνομα που σου έρχεται στο μυαλό όταν σκέφτεσαι Γαλλίδα σταρ - ερωτικό σύμβολο, αλλά η Κατρίν Ντενέβ δίνει την αίσθηση ότι είναι όλο το γαλλικό μεταπολεμικό σινεμά, καθώς εκτός από τις πάμπολλες κινηματογραφικές συμμετοχές της είναι και αυτή η απίστευτη μακρά διάρκεια της καριέρας της.

Η εμβληματική της μορφή και η συνεργασία της με τους κορυφαίους Ευρωπαίους σκηνοθέτες Μπουνιουέλ, Πολάνσκι, Ντεμί, Τριφό, Μελβίλ, Ρίζι, Βαρντά, Σαμπρόλ, Φερέρι, Τεσινέ, Λελούς και πολλούς άλλους, θα την καταστήσουν αναπόσπαστο μέρος των σπουδαιότερων στιγμών της ευρωπαϊκής κινηματογραφίας. Όμως, η Κατρίν Ντενέβ είναι πολύ περισσότερα για τη Γαλλία. Δεν είναι τυχαίο ότι το εμβληματικό πρόσωπό της θα δώσει το 1985 τη μορφή της «Μαριάν», το εθνικό σύμβολο της Γαλλίας.

Κάνοντας ένα φλας μπακ στην κινηματογραφική της καριέρα, θα συναντήσουμε τη Σεβερίν, την όμορφη, αλλά ψυχρή ερωτικά, σύζυγο ενός γιατρού, που γίνεται πόρνη πολυτελείας σε οίκο ανοχής, με το ψευδώνυμο «Η Ωραία της Ημέρας». Η Σεβερίν, εκπληρώνοντας όλες τις σεξουαλικές φαντασιώσεις της, αλλά και αυτές των πελατών της, όσο περισσότερο επιδιόχεται σε αυτές - παρότι γνωρίζει ότι κάποια στιγμή θα αποκαλυφθεί η διπλή κρυφή ζωή της - τόσο πιο τρυφερή γίνεται με τον άντρα της...

Πρόκειται για τον ομώνυμο ρόλο της αριστουργηματικής ταινίας του Λουίς Μπουνιουέλ, που θα απογειώσει τη φήμη της το 1967 και θα της δώσει τα κύρια ερμηνευτικά της χαρακτηριστικά, την κινηματογραφική της περσόνα. Ρόλους ψυχρών, απόμακρων, μυστηριωδών γυναικών, παρότι είχε προηγηθεί το εξαιρετικό και επίσης φημισμένο φιλμ του Ζακ Ντεμί «Οι Ομπρέλες του Χερβούργου», με το οποίο άνοιξε η λεωφόρος της μακράς σταδιοδρομίας της.

Η Κατρίν Ντενέβ, σήμερα γίνεται 80 χρόνων (22 Οκτωβρίου 1943) και συνεχίζει ακμαία να μπαينوβγαίνει στα κινηματογραφικά πλατό, να είναι δραστήρια αν και έχει πίσω της πέντε καριέρες σε μία και μία ζωή μοναδικά γεμάτη, ενώ εδώ και 15 χρόνια έχει ήδη πιάσει τις 100 ταινίες.

Η Ντορλεάκ που έγινε Ντενέβ

Η Κατρίν Φαμπιέν Ντορλεάκ, όπως ήταν το πραγματικό της όνομα, θα γεννηθεί στο κατοχικό Παρίσι από γονείς ηθοποιούς, τον Μορίς Ντορλεάκ και την Ρενέ Σιμονό, ενώ είχε και τρεις αδελφές - η μία ήταν ετεροθαλής. Θα πάει σε καθολικά σχολεία και αργότερα θα υιοθετήσει ως καλλιτεχνικό όνομα το Ντενέβ, για να διαφοροποιηθεί από τις αδελφές της, που έπαιξαν περιστασιακά σε κάποιες ταινίες.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΑΝΤΙΜ, ΣΤΟΝ ΝΤΕΜΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΑΝΣΚΙ

Το κινηματογραφικό ντεμπούτο της το έκανε σε ηλικία 13 χρόνων το 1957, με έναν μικρό ρόλο, έχοντας δίπλα της τη μικρότερη αδελφή της Σιλβί Ντορλεάκ. Στη συνέχεια θα βρεθεί στην αγκαλιά του Ροζέ Βαντίμ, με τον οποίο θα γυρίσει κάποιες αδιάφορες σχετικά ταινίες, αλλά με το φιλμ του Ζακ Ζεράρ Κορνό «L'Homme a Femmes» θα τραβήξει το βλέμμα του Ζακ Ντεμί.

Έτσι, το 1964 θα συμπρωταγωνιστήσει στο περίφημο αισθηματικό μιούζικαλ «Οι Ομπρέλες του Χερβούργου» και αμέσως μετά, την ίδια χρονιά, στα «Κορίτσια του Ροσφόρ» ακόμη ένα θαυμαστό μιούζικαλ του Ντεμί, όπου θα έχει δίπλα της και την αδελφή της Φρανσουάζ Ντορλεάκ. Το 1965 ο Ρομάν Πολάνσκι θα της δώσει τον

Ο Ιβ Σεν Λοράν, το Ρίγβογ και οι αμβλώσεις

Η προσωπικότητα της Ντενέβ, δεν περιορίστηκε όμως μόνο στη μεγάλη οθόνη, στα καλλιτεχνικά δρώμενα ή ακόμη και στη μόδα, που επηρέασε ως μοντέλο, όντας μούσα του Ιβ Σεν Λοράν και του Καρτιέ, αλλά και αρκετών άλλων μεγάλων οίκων μόδας ή ως εξώφυλλο του Ρίγβογ. Το 1972 υπέγραψε το «Μανιφέστο των 343», για τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων στη Γαλλία, κινδυνεύοντας ακόμη και με καταδίκη σε φυλάκιση, ενώ είναι ενεργό μέλος της Διεθνούς Αμνηστίας και ειδικά για την κατάργηση της θανατικής ποινής. Σχετικά πρόσφατα, το 2018, μαζί με άλλες 100 Γαλλίδες συγγραφείς, καλλιτέχνιδες και ακαδημαϊκούς θα υπογράψει ανοιχτή επιστολή σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση, καταγγέλλοντας ότι η εν λόγω εκστρατεία έχει μεταβληθεί σε «κυνήγι μαγισσών» και πως αποτελεί μια νέα μορφή πουριτανισμού.

απαιτητικό ρόλο της Κάρολ, στο θρίλερ τρόμου «Αποστροφή», όπου θα τα πάει περίφημα και θα αποδείξει, από νωρίς, ότι μπορεί να παίξει σιδηρόποτε.

ΣΥΜΒΟΛΟ ΜΙΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Δυο χρόνια μετά θα κάνει πάταγο με το ερωτικό δράμα, σκανδαλώδες στην εποχή του «Η Ωραία της Ημέρας», ένα ανεπανάληπτο και ελκυστικό για πάντα φιλμ, που υπέγραψε ο μέγιστος Λουίς Μπουνιουέλ. Η Ντενέβ, έχοντας δίπλα της τον υπέροχο Μισέλ Πικολί, θα κάνει μία πολυεπίπεδη ερμηνεία και θα γίνει σύμβολο μίας εποχής.

Με τον Μπουνιουέλ θα ξανασυνεργαστούν τρία χρόνια μετά στην «Τριστάνα», ακόμη μία σπουδαία δημιουργία του Ισπανού σκηνοθέτη, για τη θρησκοκόληπτη, καταπιεσμένη, υποκριτική ηθική της μπουρζουαζίας, με την Ντενέβ να κρατά άψογα τον ρόλο μίας μικρής ορφανής, που πέφτει στην αγκαλιά ενός φιλήδονου αριστοκρά-

τη, του ασυγκράτητου Φερνάντο Ρέι.

Η συνέχεια για την Ντενέβ θα είναι θριαμβευτική, καθώς θα συνεργαστεί σε πολλές ταινίες με σημαντικότετους σκηνοθέτες και υπέροχους παρτενέρ. Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς από τις αμέτρητες ταινίες της: Τη «Σειρήνα του Μισισιπί», «Το Τελευταίο Μετρό», το «Μάγιστρονγκ», το «Σοκ», την «Ινδοκίνα», τις «Οχτώ Γυναίκες» ή την «Αγαπημένη μου Εποχή»;

Ο ΜΑΡΤΣΕΛΟ, Ο ΡΟΖΕ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Στην προσωπική της ζωή δεν τα πήγε και άσχημα, εν αντιθέσει με πολλές συναδέλφους της. Αν και παντρεύτηκε μόνο μια φορά, τον Βρετανό φωτογράφο Ντέιβιντ Μπέιλι το 1965, θα έχει σοβαρούς δεσμούς με δυο καρδιοκατακτπές του σινεμά, τον πολύ Ροζέ Βαντίμ και τον Ιταλό γόνι Μαρτσέλο Μαστρογιάνι, από τους οποίους απέκτησε έναν γιο και μία κόρη - την ηθοποιό Κιάρρα Μαστρογιάνι. Θα συνάψει σχέσεις και με τον μεγαλοεπι-

χειρηματία Πολ Λεσκούρ και τον Ιρλανδό κινηματογραφιστή Χιου Τζόνσον.

Η Κατρίν Ντενέβ, με τα πέντε εγγόνια της, συνεχίζει την πορεία της στο σινεμά, ξεπερνώντας κι ένα μικρό εγκεφαλικό πριν μερικά χρόνια, απολαμβάνει την καταξίωσή της, καθώς εκμεταλλεύθηκε όλες τις ευκαιρίες που της παρουσιάστηκαν - θα πρέπει καθημερινά να δοξάζει τον Μπουνιουέλ, αλλά και τον Ντεμί - και είναι σίγουρο ότι έχει εδώ και καιρό αφήσει το δικό της αποτύπωμα στον παγκόσμιο κινηματογράφο. Και αυτό ίσως να οφείλεται, εκτός από το ταλέντο της, στην ξεχωριστή γοητεία της, την επιμονή της και τον υπερβολικό επαγγελματισμό της και στην πεποίθησή της ότι «μία γυναίκα πρέπει να είναι έξυπνη, να έχει γοητεία, αίσθηση του χιούμορ και να είναι ευγενική». Άλλωστε, δεν ήταν τυχαίο ότι τα ίδια χαρακτηριστικά αναζητούσε και από τους άνδρες - ίσως και από τους θαυμαστές της...

ΑΠΕ-ΜΠΕ/Χ. Αναγνωστάκης

Ενα νιγηριανό θρίλερ δράσης που αφηγείται μια συναρπαστική ιστορία διαφθοράς και αστυνομικής βίας στην πολυπληθέστερη χώρα της Αφρικής έχει σημειώσει ρεκόρ τηλεθέασης στα charts του Netflix παγκοσμίως. Είναι μια υπενθύμιση της δύναμης και των δυνατοτήτων της ταχέως αναπτυσσόμενης κινηματογραφικής βιομηχανίας της Νιγηρίας. Η ταινία «The Black Book» έχει κατακτήσει τον κόσμο του streaming με καταγισμό, καθώς πέρασε τρεις εβδομάδες ανάμεσα στους 10 κορυφαίους αγγλόφωνους τίτλους της πλατφόρμας παγκοσμίως, φτάνοντας στο No. 3 τη δεύτερη εβδομάδα.

Συγκέντρωσε 5,6 εκατομμύρια προβολές μόλις 48 ώρες μετά την κυκλοφορία του στις 22 Σεπτεμβρίου και τη δεύτερη εβδομάδα του εμφανίστηκε μεταξύ των 10 κορυφαίων τίτλων σε 69 χώρες, σύμφωνα με το Netflix.

«Οι ταινίες φτιάχνονται για το κοινό και όσο μεγαλύτερο είναι το κοινό μιας ταινίας, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να περάσει το μήνυμά σου», δήλωσε η παραγωγός Editi Effiong στο Associated Press. «Η πραγματικότητα για εμάς είναι ότι κάναμε μια ταινία, που έγινε από Νιγηριανούς, χρηματοδοτήθηκε από νιγηριανά χρήματα, να γίνει παγκόσμια».

Το Nollywood, η κινηματογραφική βιομηχανία της Νιγηρίας, είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο από τη δεκαετία του 1990, όταν έγινε διάσημη με ταινίες όπως το Living in Bondage, ένα θρίλερ με τον Ανίκιλάρο του Kunle Afolayan που κυκλοφόρησε το 2022 και έφτασε στο No. 1 του παγκόσμιου chart του Netflix. Είναι η δεύτερη μεγαλύτερη κινηματογραφική βιομηχανία στον κόσμο μετά την Ινδία με βάση τον αριθμό των παραγωγών, με μέσο όρο 2.000 ταινίες που κυκλοφορούν ετησίως. Το τελευταίο blockbuster του Nollywood, The Black Book, είναι μια ταινία αξίας 1 εκατομμυρίου δολαρίων που χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη μιας ομάδας εμπειρογνομόνων και ιδρυτών του τεχνολογικού οικοσυστήματος της Νιγηρίας και είναι η πρώτη μεγάλη μήκους ταινία του Effiong. Αφηγείται την ιστορία του βεβαρημένου παρελθόντος της Νιγηρίας, καλύπτοντας μια περίοδο 40 ετών από τότε που τα στρατιωτικά καθεστώτα σκότωναν και συνέλαβαν αντιφρονούντες κατά βούληση μέχρι σήμερα, όπου η αστυνομική βία και η κατάχρηση εξουσίας παραμένουν ανεξέλεγκτες.

Η ταινία ξεκινά με την απαγωγή των μελών της οικογένειας του επικεφαλής της ρυθμιστικής αρχής πετρελαίου της Νιγηρίας, με τη βοήθεια διεφθαρμένων αστυνομικών που εργάζονται για κορυφαίους πολιτικούς.

Για να καλύψουν τα ίχνη τους, η αστυνομία σκοτώνει έναν νεαρό άνδρα που ενο-

THE BLACK BOOK

Ένα νέο θρίλερ και μια... ευλογία για το Nollywood

χοποιείται ως ύποπτος για την απαγωγή, μη γνωρίζοντας ότι ήταν το μοναχοπαίδι ενός πρώην ειδικού πράκτορα που εγκατέλειψε τα όπλα του για τον άμβωνα.

Στην ακμή του, ο χαρακτήρας του πρώην αξιωματικού που μετατράπηκε σε παπά Paul Edima - τον οποίο υποδύεται το νιγηριανό κινηματογραφικό είδωλο

Richard Mofe-Damijo - ήταν γνωστός ως ο «πιο επικίνδυνος άνθρωπος της Νιγηρίας» με παρελθόν που διανθίστηκε από δολοφονίες και συμμετοχή σε διάφορα πραξικοπήματα σε όλη τη Δυτική Αφρική.

Ο Edima, που απεικονίζεται ως ένας μετανιωμένος άνθρωπος που άλλαξε σελίδα αφού εμπνεύστηκε από την αγαπημέ-

νη του περικοπή της Βίβλου 1 Κορινθίους 5:17, αισθάνεται υποχρεωμένος να πάρει εκδίκηση για τον θάνατο του γιου του, αφού δεν κατάφερε να πείσει τις αρχές ότι ο γιος του είναι αθώος.

Το ζήτημα της καθυστερημένης απονομής δικαιοσύνης δεν είναι καινούργιο στη Νιγηρία. Πολλοί θυμήθηκαν τις φονικές διαδηλώσεις του 2020, όταν νεαροί Νιγηριανοί που διαδήλωναν κατά της αστυνομικής βίας δέχθηκαν πυροβολισμούς και σκοτώθηκαν. Τρία χρόνια αργότερα, ομάδες υπεράσπισης των δικαιωμάτων λένε ότι πολλά θύματα αστυνομικής κακοποίησης δεν έχουν ακόμη απονεμηθεί δικαιοσύνη.

Για τον Εντίμα, η δικαιοσύνη για τον γιο του έχει κόστος. Κυνηγεί έναν προς έναν τους αξιωματικούς που βρίσκονται πίσω από τον θάνατο του γιου του, οδηγώντας τον στον στρατηγό του στρατού που βρίσκεται πίσω από τη συνωμοσία - συμπτωματικά το πρώην αφεντικό του.

«Πρόκειται για μια φανταστική αφήγηση, αλλά αυτή ήταν η Νιγηρία», δήλωσε ο Effiong στο AP.

Ορισμένοι είπαν ότι η πλοκή της ταινίας μοιάζει με εκείνη του αμερικανικού θρίλερ δράσης John Wick. Πρόκειται για μια εκπληκτική αλλά κολακευτική σύγκριση που μαρτυρά επίσης την επιτυχία της ταινίας, δήλωσε ο Effiong.

Σύμφωνα με εκπρόσωπο του Netflix, η ψυχαγωγία με τοπικές ιστορίες παραμένει ο πυρήνας του κύριου στόχου της πλατφόρμας στην υποσαχάρια Αφρική. «Η Αφρική διαθέτει σπουδαίο ταλέντο και δημιουργούς παγκόσμιας κλάσης και δεσμευόμαστε να επενδύουμε σε αφρικανικό περιεχόμενο και να αφηγούμαστε αφρικανικές ιστορίες κάθε είδους», ανέφερε το Netflix σε ανακοίνωσή του.

Στη Νιγηρία, η κινηματογραφική βιομηχανία βρίσκεται «στο σημείο αυτή τη στιγμή όπου ο κόσμος πρέπει να λάβει γνώση», δήλωσε ο Effiong.

Είπε ότι αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι «το The Black Book είναι μια ταινία από μαύρους ανθρώπους, μαύρους ηθοποιούς, μαύρους παραγωγούς, μαύρα χρήματα 100%, και προχώρησε για να γίνει μια παγκόσμια επιτυχία».